

## VII Convegno Antitrust di Trento, Trydent, 11–13 kwietnia 2019 roku

W dniach 11–13 kwietnia 2019 r. w Trydencie (Włochy) odbyła się siódma edycja konferencji poświęconej aktualnym zagadnieniom prawa ochrony konkurencji. Konferencja organizowana jest cyklicznie, co dwa lata, przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Trydencie (*Facoltà di Giurisprudenza di Trento*) oraz działające przy tym Uniwersytecie Stałe Obserwatorium Stosowania Reguł Konkurencji (*Osservatorio Permanente sull'Applicazione delle Regole di Concorrenza; Osservatorio Antitrust*). Wydarzeniu patronowały organy ochrony konkurencji kilku krajów członkowskich UE, włoski (*Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato*), francuski (*Autorité de la Concurrence*), hiszpański (*Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia*) i luksemburski (*Conseil de la Concurrence*).

Tematy przewodnie konferencji dotyczyły różnych aspektów prywatnego egzekwowania zakazów praktyk ograniczających konkurencję, takich jak realia włoskiego *private enforcement*, relacje między prywatnym i publicznym egzekwowaniem prawa konkurencji i scenariusza wdrażania *private enforcement* w Unii Europejskiej. W debacie wokół problemu prywatnego egzekwowania prawa konkurencji uwzględniono też perspektywę przedsiębiorców (rynku).

Konferencję rozpoczęły wystąpienia inauguracyjne Dziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Trydencie, prof. Fulvio Cortese. Wprowadzenie do programu konferencji wygłosił przedstawiciel organizatorów, prof. Gian Antonio Benacchio. Zwrócił uwagę na ewolucję, jaką przeszła problematyka dochodzenia roszczeń za szkodę antymonopolową od wyroku w sprawie C-395/04 *Manfredi*, oraz na fakt, iż również po przyjęciu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE wciąż powstają wymagające debaty dokumenty mające znaczenie dla *private enforcement*, jak dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2019/1 czy wyrok TS w sprawie C-724/17 *Skanska Industrial Solutions*. Ostatni z referatów otwierających wygłosiła Gabriella Muscolo, członek kolegium włoskiego organu ochrony konkurencji. Przedstawiła ona, z perspektywy tego organu, problematykę mechanizmów koordynacji publicznoprawnego wdrażania reguł konkurencji i *private enforcement*, zawartych w dyrektywie 2014/104/UE.

Sesję inauguracyjną, poświęconą realiom prywatnego egzekwowania zakazów praktyk ograniczających konkurencję we Włoszech poprowadził prof. Mario Libertini z Uniwersytetu La Sapienza w Rzymie. W swoim wprowadzeniu m.in. krytycznie wypowiedział się na temat niedawnego wyroku TS w sprawie C-617/17 *PZU v. Prezes UOKiK*, który, jego zdaniem, krajowe organy konkurencji mogą odczytać jako zachętę do polityki wydawania decyzji nakładających dwie grzywny, jedną na podstawie prawa krajowego, a drugą na podstawie prawa UE. W dalszej dyskusji udział wzięła Sędzia Marina Tavassi, Prezes Sądu Apelacyjnego w Mediolanie. Pani Sędzia przedstawiła swoje bogate doświadczenie w bezpośrednim stosowaniu unijnych przepisów antymonopolowych oraz organizację rozpatrywania spraw dotyczących prywatnego dochodzenia roszczeń związanych z naruszeniami konkurencji. Według prezentowanych danych rokrocznie mediolański sąd prowadzi ok. 50. tego typu spraw. Omówiła też różnice w stosowaniu *private enforcement* przed i po

implementacji przywoływanej już dyrektywy. Ostatnie w tej sesji wystąpienie należało do dr Paolo Catalozziiego, Sędziego włoskiego Sądu Najwyższego (*Corte Suprema di Cassazione*), który przedstawił wybór rozstrzyganych przez Sąd Spraw Antymonopolowych.

Druga sesja dotyczyła relacji między prywatnym i publicznym egzekwowaniem prawa konkurencji we Włoszech i w UE. Sesję moderował, wygłaszając też wystąpienie wprowadzające Roberto Chieppa, Sekretarz Generalny Prezydium Rady Ministrów, a wcześniej także Sekretarz Generalny AGCM. Zaapelował on, żeby nie traktować *private* i *public enforcement* jako odrębnych systemów prawa konkurencji, gdyż są to w istocie części jednego systemu, stąd wymagana koordynacja między nimi. Podkreślił rolę prywatnego dochodzenia roszczeń w sprawach, w których organy antymonopolowe nie widzą interesu publicznego w podejmowaniu interwencji. Podobne stanowisko zajęła Maria Pilar Canedo z hiszpańskiego organu antymonopolowego, uznając zarazem *private enforcement* za jeden ze środków odstrasżających, wspólnie z takimi instytucjami właściwymi dla *public enforcement*, jak nakładane na naruszcycieli kary pieniężne. Prelegentka omówiła kluczowe kwestie problematyczne powstające na styku między prywatnym a publicznym wdrażaniem reguł konkurencji. Następnie w dyskusji udział wzięła Gabriella Muscolo, członek kolegium AGCM, zwracając m.in. uwagę na niejednakową wagę, jaką w art. 9 dyrektywy 2014/104/UE nadano rozstrzygnięciom krajowych organów konkurencji i rozstrzygnięciom wydanym w innym państwie członkowskim. Naruszenia prawa konkurencji stwierdzone w tych ostatnich nie muszą być uznawane za dowiedzione w sposób niezbity do celów powództwa o odszkodowanie. Zdaniem prelegentki, wynika to z braku pełnego, wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi co do wydawanych w nich rozstrzygnięć. Kolejnym prelegentem był Dario Simeoli z włoskiej Rady Stanu (*Il Consiglio di Stato*). Tematem jego wystąpienia były zagadnienia interpretacyjne wokół dekretu legislacyjnego implementującego do prawa włoskiego dyrektywę nr 2014/104/UE. Sesję zakończyło wystąpienie dr Johannes Holzwarth z Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji Komisji Europejskiej – wydziału ds. ECN oraz *private enforcement*, który przedstawił jak z perspektywy Komisji wyglądają mechanizmy koordynacji między *private enforcement* oraz *public enforcement*. Odnotował aktualne sprawy sądowe dotyczące tego zagadnienia. Wśród nich takie, które rozstrzygał TS (sprawa C-724/17 *Skanska Industrial Solutions*, C-637/17 *Cogeco Communications*), jak i rozstrzygane przez Trybunał EFTA (sprawa E-6/17 *Síminn*, sprawa E-10/17 *Nye Kystlink*). Dr Holzwarth nie zgodził się ponadto z przypisywaniem *private enforcement* roli środka odstrasżającego, a nie czysto kompensacyjnego.

Kolejny dzień konferencji otworzyła sesja poświęcona wdrażaniu *private enforcement* na obszarze UE. Poprowadził ją mec. Michele Carpagnano (Uniwersytet w Trydencie). Pierwszym panelistą był prof. Beniamino Caravita di Toritto z Uniwersytetu La Sapienza, który przybliżył temat relacji między *private enforcement* a włoskim prawem konstytucyjnym. Podkreślił przy tym, że to prawo UE jest podstawowym źródłem obowiązywania reguł zarówno konkurencji, jak i legitymizacji krajowego organu konkurencji. Wobec tego poszukiwanie konstytucyjnych źródeł prawa konkurencji traci na znaczeniu. Na tym tle przedstawił następnie refleksje na temat konieczności uwzględniania przez organy antymonopolowe aspektów interesu publicznego innych niż ten leżący w ochronie konkurencji. Kolejny prelegent, sir Peter Roth (przewodniczący brytyjskiego *Competition Appeal Tribunal*), omówił strukturę sądownictwa antymonopolowego w Zjednoczonym Królestwie. Zauważył, że w sporach prywatnych opartych na prawie konkurencji Wielka Brytania jest obok

Holandii i Niemiec najpopularniejszą jurysdykcją (choć też najdroższą). Swoje stanowisko zabrał danymi i przykładami z praktyki sądowej. Przypomniat, że przeciwko Mastercard wniesiono w Wielkiej Brytanii ponad 40 spraw, a przeciwko uczestnikom kartelu producentów ciężarówek wniesiono dotąd 10 spraw spośród ponad 50 w całej UE. Następnym mówcą był mec. Romain Maulin. Prelegent omówił zagadnienia prywatnego dochodzenia roszczeń we Francji, przypisując jego mniej spektakularny rozwój niż w niektórych innych jurysdykcjach, m.in. postawie krajowego organu antymonopolowego stojącego na stanowisku, że rozwój *private enforcement* nie powinien wystawiać na szwank publicznego wdrażania prawa konkurencji. Według prelegenta liczba spraw sądowych z tego zakresu nie przekracza sześćdziesięciu, przy czym prawie połowa dotyczy karteli. Po przerwie referat wygłosił sędzia Eduardo Pastor Martinez z sądu (*Audiencia Provincial*) w Walencji. Omawiając zagadnienia implementacji i stosowania dyrektywy 2014/104/UE w Hiszpanii, zwrócił między innymi uwagę na znaczną liczbę ok. 100 spraw z tego zakresu. Następnym mówcą była dr Franziska Weber z Uniwersytetu w Hamburgu. Tematem jej referatu były niemieckie doświadczenia w zakresie prywatnego dochodzenia roszczeń. Odnotowała stale wzrastającą liczbę tych spraw. Omówiła też najważniejsze pojawiające się w nich problemy interpretacyjne. Sesję zakończyło wystąpienie dr. Tilla Schreiber z Cartel Damages Claim. Bazując na doświadczeniu reprezentowanej firmy, wyjaśniał on przyczyny uznawania Holandii za najbardziej sprzyjającą wnoszeniu pozwów opartych na naruszeniu prawa konkurencji.

Ostatnia sesja drugiego dnia konferencji poświęcona była spojrzeniu na *private enforcement* z perspektywy rynku. Sesję poprowadził Sekretarz Generalny AGCM, Filippo Arena. Pierwszy referat przedstawiła Aurora Saija ze stowarzyszenia Assonime. W jej referacie po raz kolejny w trakcie tej konferencji pojawił się temat (niejednorodnych) funkcji publicznego i prywatnego wdrażania prawa konkurencji. Przestrzegła ona przed kładzeniem nadmiernego nacisku na osiągnięcie efektu odstraszania i na upatrywanie takiej roli w *private enforcement*. Kolejny referat wygłosił dr Marco d'Ostuni, reprezentujący włoskie stowarzyszenie antitrustowe (*Associazione Antitrust Italiana*). Odniósł się on do zmian w prawie włoskim związanych z implementacją dyrektywy 2014/104/UE i wpływu tych zmian na wewnętrzną organizację pracy prawników oraz relacji z AGCM. Podkreślił przy tym, że wiele rozwiązań, które pojawiły się w dyrektywie, było obecnych w prawie włoskim już w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Następnym mówcą była mec. Irene de Angelis z banku Intesa Sanpaolo. Przedstawiła ona perspektywę przedsiębiorców na kwestie będące tematem konferencji. Wskazała, że kierunek, w jakim zmierza orzecznictwo europejskie (np. w sprawie C-724/17 *Skanska Industrial Solutions*), skutkuje rozszerzaniem odpowiedzialności przedsiębiorstw, a dla prawnika wewnętrznego – utrudnieniem oceny rodzajów ryzyka na przedsiębiorstwie ciążących. Sesję zakończyło wystąpienie mec. Carlo Biasior z Centrum Badań i Ochrony Konsumentów (*Centro di ricerca e tutela dei consumatori e degli utenti*, Trento).

Trzeci i ostatni dzień konferencji wypełniły warsztaty firmowane przez *Osservatorio Permanente sull'Applicazione delle Regole di Concorrenza*, poprowadzone przez mec. Michele Carpagnano.

**dr hab. Grzegorz Materna, prof. INP PAN**

Zakład Prawa Konkurencji INP PAN; Kancelaria Hansberry-Tomkiel

e-mail: g.materna@hansberrytomkiel.com